

2020-07-23
I2020/02003/TP**Infrastrukturdepartementet**

Trafikverket

781 89 Borlänge

Uppdrag att analysera alternativa modeller för färjetrafik till Gotland

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Trafikverket att, i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget, analysera alternativa modeller för den framtida statligt upphandlade färjetrafiken till Gotland. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 15 september 2021.

Närmare om uppdraget

Med utgångspunkt i förstudien Färjetrafik till Gotland (TRV 2018/115514) ska Trafikverket analysera alternativa modeller för den framtida färjetrafiken till Gotland. Därtill ska ett alternativ där staten driver Gotlandstrafiken i egen regi analyseras.

I uppdraget ingår att:

- Beskriva effekter och konsekvenser i förhållande till de transportpolitiska målen av de olika alternativen.
- Redovisa en bedömning av samhällsekonomisk effektivitet samt kostnader och finansiering för de olika alternativen fördelat över tid.
- Analysera och beskriva miljöeffekter av de olika alternativen inklusive hur de olika alternativen kan utformas för att uppnå en fossilfri Gotlandstrafik.
- Analysera och beskriva effekter och konsekvenser av de olika alternativen för boende och näringsliv på Gotland.
- Klarlägga de juridiska förutsättningarna för de olika alternativen som analyseras. Vid behov lämna förslag till författningsändringar.

- Identifiera vilka risker de olika alternativen innebär för staten, näringslivet och de boende på Gotland samt eventuella andra aktörer samt redovisa hur dessa risker kan begränsas.
- Lämna förslag till var ett eventuellt statligt tonnage bör ha sin organisatoriska placering.
- Lämna förslag till vilken modell som bör gälla för nästa upphandling och beskriva en föreslagen fortsatt process fram till upphandling.

Trafikverket ska vid genomförandet av uppdraget samråda med Sjöfartsverket, andra berörda myndigheter, Region Gotland och berörda hamnar samt eventuella andra relevanta intressenter.

Skälen för regeringens beslut

Staten upphandlar färjetrafik till Gotland för att säkerställa tillgång till väl fungerande kommunikationer. Det handlar om att skapa förutsättningar för människor att leva och utvecklas på Gotland. Näringslivet måste ges möjligheter till väl fungerande godstransporter och samhällsviktiga funktioner behöver garanteras regelbundna och anpassade sätt att transportera bland annat farligt gods. Gotland har en stor turistnäring och det är en sektor som är helt beroende av goda kommunikationer. Färja och flyg kompletterar varandra, eftersom de möter olika behov.

Trafikverket publicerade i mars 2020 en förstudie för färjetrafiken till Gotland (TRV 2018/115514). Där analyserades nuvarande modell där operatören tillhandahåller fartygen, en modell med statligt hyrda fartyg och en modell med statligt ägda fartyg. I förstudien redovisas att staten har upphandlat färjetrafik till Gotland sedan 1970-talet. De upphandlingar som har gjorts har präglats av bristande konkurrens. De främsta anledningarna till bristande konkurrens har enligt Trafikverket varit nuvarande operatörs försprång när det gäller kunskap om marknaden och kringförhållanden, komplexiteten i krav och upphandlingsprocess, inträdesbarriären (tillhandahållande av fartyg) samt marknadsstrukturen.

Statens kostnader för Gotlandstrafiken har ökat under senare år och bristen på konkurrens har enligt Trafikverket lett till tveksamhet om huruvida trafiken bedrivs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Regeringen bedömer därför att ett uppdrag bör lämnas till Trafikverket angående alternativa modeller för Gotlandstrafiken. Eftersom tidigare upphandlingar av Gotlandstrafiken har präglats av bristande konkurrens där flera gånger

endast ett anbud har inkommit bör ett alternativ med trafik i egen regi analyseras.

På regeringens vägnar

Tomas Eneroth

Niklas Lundin

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Miljödepartementet/ME och KI

Näringsdepartementet/RTL

Infrastrukturdepartementet/ TM, US och RS